

LBRIS

We know
books

© Editura EIKON
București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 060269, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al Cercetării
Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PORA, MIRCEA

De la Ohaba la Paris : viața mea pe scurt / Mircea Pora. - București :

Eikon, 2022

ISBN 978-606-49-0644-1

821.135.1

DTP: Valerian Susan

Editor: Valentin Ajder

Mircea Pora

DE LA OHABA LA PARIS

VIAȚA MEA PE SCURT

E I K O N

București, 2022

CUPRINS

O mutare, mărunțișuri, o mare înmormântare.....	53
O inaugurare. O plecare... ..	64
Liceul.....	74
Vara lui 1961. Spre catastrofă... ..	89
Catastrofă îndelungată.....	101
Intermezzo	126
Istorie, adio Cluj... ..	134
Ohaba... Ohaba.....	143
Prin „Epoca de aur”	156
Dezmembrări (I).....	163
Dezmembrări (II).....	167
Saltul în gol.....	171
Saltul în gol... Salvarea (I)	178
Saltul în gol... Salvarea (II).....	185
Prin timp, prin timp... ..	192

— Permiteți-mi ca în deschiderea acestui maraton de întrebări și răspunsuri, căci cu siguranță va fi așa ceva, să vă urez un bun venit la Topolovăț. Da, în satul meu natal. Nu vă fac un compliment, dar sunteți un domn adevărat din toate punctele de vedere. Veți putea să supliniți multe din lipsurile mele. Istorice, lingvistice, stilistice, de evocare succintă și altele. Plus de asta aveți asupra dumneavoastră banii necesari călătoriilor ce le vom face. În țară și străinătate. Domnule dragă, trebuie să dăm la iveală o carte bună și pentru prințese și pentru bucătărese. Ceva care să strălucească printre buruienile de față. Și când mă gândesc că va fi tradusă în atâtea limbi. Eu din respect o să vă apelez cu „Domnul”, din când în când, cu „Domnul meu”, niciodată altfel. Dumneavoastră, în schimb, îmi puteți spune oricum. Micile ironii în dialoguri sunt permise de ambele părți, grosolăniile însă nu. Când suntem oboseți de atâtea vorbe ne oprim, putând trage, în pauza luată, chiar un pui de somn. E atât de bine să adormi și pentru o jumătate de oră în fața casei în care te-ai născut. Noi chiar acolo ne aflăm întinși pe pături, atinși ușor de razele unui soare îngăduitor. Domnul meu, putem porni la drum...

— Care vă sunt primele amintiri din această viață, cele mai îndepărtate?

— Greu, dar o să vă răspund. O să fie ceva fragmentat, alunecos, confuz. O pânză de întuneric, străpunsă când și când de o rețea de linii, prin care se strecura o lumină, plină de contururi într-o permanentă mișcare. Nimic din ce vedeam nu purta un nume, nu

putea fi așezat într-o ordine, categoric. Dacă vreți, o mișcare browniană, atrăgătoare și purtătoare de spaime, deopotrivă. Mai apoi, cu ajutorul unor glasuri, unele lucruri, la un prim nivel, s-au clarificat. Suprafața mare de pământ ce-o vedeam în jur era, în fapt, o curte, ridicătura din lemn aflată în mijlocul ei, o fântână, acele „diferențe de nivel” să le zicem, pe care mergeam în sus și în jos, niște trepte, obstacolul ce-mi ieșea la un moment dat în față, un gard. Cam acestea ar fi fost „nemișcatele” pentru început. Mai apoi, au apărut animalele, un câine, pisici, un iepure alb, de angora, care mai mult fugeau decât să vină înspre mine. Ceva mai târziu îmi amintesc de doi cai mari, negri, armigii, scoși mereu dintr-un grajd, de o trăsură ușoară, de două tractoare și o batoză. Eram destul de mare, câțiva ani, când, fără ajutoare, mă urcam pe tractoare să stau la volan. Porneau greu, erau vechi, trebuiau mereu reparate, la un moment dat au dispărut din curte. La fel și batoza, la fel și trăsura. Trebuie să fi avut eu cam patru ani când se întâmplau acestea. Cu timpul, cu calendarul, ne aflam prin anii 1948, 1949. Eu mă născusem, așa spun documentele, în dimineața zilei de patru iunie, 1944. O naștere grea, cu un mamoș alături, în pline bombardamente americane. Două zile după venirea mea pe lume s-a deschis cel de al doilea front, prin debarcarea în Normandia a Aliaților. Vorba cântecului „Unii naște, alții moare”. Era încă război și noi, românii, prinși de valuri foarte mari, luptam încă alături de nemți...

— Părinții, locuința, mobilierul din casă, ce vă amintiți?

— Da, desigur, cu mare plăcere. O să vă tratez și aici cu aproximativități. Ceața persistă, golurile... a trecut atâta timp... Mama provenea din familia Nemoianu, era cea mai mică din cei patru copii, trei fete și un băiat, ai doctorului Virgil Nemoianu, domiciliat în Mehadia, cu studii la Budapesta și foarte cunoscut și apreciat în zonă. Când el a murit, în ajunul nunții ficei sale Elisabeta, mama

mea, pe nume Aurora, era în etate de doisprezece ani. Îmi amintesc de ea ca de un fel de umbră ce se afla, parcă, în toate camerele de odată, mai apoi o persoană subțire care mă ajuta la îmbrăcat. Nu mă temeam de ea. Aveam impresia că apărea întotdeauna dintr-un fundal mai întunecat venind înspre mine. În câteva poze mă ține de mână ajutându-mă la mers, în altele, vechi, scorjite, mă duce într-un cărucior pe o alee de duzi, înspre gară. Avea un răs sonor și o vorbă nerăstită, accesele ei de autoritarism fiind foarte rare. Din partea ei aveam să moștenesc multe, printre altele, doza serioasă de umor. Discuțiile de mai târziu, la o cafea, uneori chiar și la o jumătate de țigară, aveau la bază o portretistică întregă, alimentată de un haz benign, de „observații” care mi-au intrat în bagaj pentru totdeauna. De la un timp, mai exact de pe la începutul maturității târzii, îi simt lipsa foarte mult. Îmi vine s-o întreb simplu, ce mai faci?... dar nu mai am de unde s-o iau. De tatăl meu, pentru început, tot așa-mi amintesc ca de o umbră, de niște jocuri de „forță și îndemânare” cu un nasture pe care-l tot ascundea și ceva mai târziu de „asistențele” lui medicale când făceam febră din cauza amigdalitelor. „Copilul ăsta arde”, spunea punându-mi mâna pe frunte. Amigdalita a fost boala care mi-a terorizat copilăria. Fiind un om prudent, ca să nu zic exagerat, la cele mai mici semne de boală mă pândeia pericolul injecțiilor. E adevărat că le făcea repede și ușor dar acul rămâne totuși ac și apropierea „orei H”, un interval de timp petrecut în spaimă și încordare. Penicilina cristalină, mai ușor de suportat, penicilina uleioasă, mult mai greu. În câteva rânduri am fost examinat și de Iosif Nemoianu, medic pediatru cunoscut, cred eu, în toată țara. N-am primit atunci injecții, ci doar niște jucării scoase de doctor dintr-o geantă față de care am manifestat interes. Lucrul acesta a fost pontat ca un fapt pozitiv care posibil să mă fi scăpat de niște înțepături. Locuiam atunci, cu chirie, în casa pe care o privim acum, mai altfel

zis, dorim s-o reînsuflețim. Era o clădire mohorâtă și rece, parcă mereu la umbră, absorbind de peste tot umezeală, cu una dintre cele două camere ce le aveam, imposibil iarna de încălzit. Se strătea acolo, în teracotă focul ardea mereu dar senzația de frig persista. O descriere a încăperilor ocupate de noi ar suna cam așa. De pe un fel de terasă, vara invadată de flori, iarna pustie, care comunica cu curtea, printr-o ușă dublă se intra în bucătăria noastră. Era o încăpere longilină, mie foarte familiară, în care încăpeau multe. Nimic spectaculos, însă. Baza o constituia un cuptor de gătit, „Vesta”, negru, cu două plite și un rern. Sub cuptor toropite de căldură stăteau două mâțe, neagreate prea mult, Charlota și Mârșava. Imediat la intrare, de-o parte și de alta a ușii, se afla un credenț masiv, mereu revopsit, plin cu veselă, tacâmuri și alte mărunțișuri și o masă la care nu se mânca, ci doar se preparau mâncărurile. În continuarea credențului de care nu o dată m-am izbit dureros, spre interior, urma o ladă de lemne, o fereastră prin care se zărea o parte din curte și o vană puțin îmbietoare, pentru spălat rufe și îmbăieri. Repet, nimic somptuos, nimic strălucitor, doar ceva bătucit, cenușiu, de strictă utilitate ca în anii „50”. Din bucătărie spre interiorul casei, se intra într-o sală cam întunecoasă de pasaj, unde pe o masă se mânca. Aici mă luptam periodic cu „lipsa poftei de mâncare” și cu două medicamente administrate pentru stimularea ei, Vigantolul și uleiul de pește. Uleiul acesta galben, aproape solid, dificil de înghițit, îmi stă și acum în gât la peste șaptezeci de ani de la îngurgitarea silnică a lui. Din această încăpere, nu arareori a chinului, se intra printr-o ușă mai mare în așa-zisul dormitor. Aici un vag aer de criptă. Te luau în primire un tavan înalt, două ferestre prin care se vedea șoseaua, multă vreme neasfaltată, iar ca mobile două paturi, un divan la capătul lor, o oglindă între ferestre și o bibliotecă într-un colț plină cu romane interbelice. Rebecca, Castelul Pălărierului, Vin Ploile, Iubirea lor, Golful

Francezului, Cămașa lui Christos, Nea Nae, etc. Erau și reviste cu ultimii doi regi, Carol al II-lea și Mihai pe care mama, inspirată, le-ars. Ar mai fi cea de a doua cameră, despărțită printr-o ușă de prima, căreia i s-ar putea liniștit spune „ghețăria”. Un dulap solid, distrus de mine mai târziu la o mutare, o masă cu patru scaune, o vitrină emanând și ea ceva rece, și cred că într-un colț un fotoliu, acesta ar cam fi mobilierul. Teracota, iarna, era mereu alimentată cu lemne, dar temperatura nu trecea de maximum șaptesprezece grade. Am uitat să spun, foarte important, în prima cameră imediat lângă ușă se afla un radio „Tefag”. Funcționa pe bază de acumulatori sau baterii. Asta pentru că ani întregi nu am avut curent electric. Când și când primeam așa ceva de la un grup electrogen de la Recaș aflat sub supravegherea unui oarecare Pepel. Primeam dar „minunea” te putea lăsa oricând în beznă. Baza de iluminat sigură, urât mirositoare, o constituia „lampa lui Ilici”, cu petrol și o vreme, la efort oarecum combinat așa-zisele „petromaxuri”, o invenție românească, printre primele ale noului regim, cu o durată mică de funcționare. Îți era și teamă să aprinzi acea măciulie care dădea lumină, niciodată nu știai la ce te poți aștepta.

— Câteva cuvinte acum, ar rotunji atmosfera, despre persoanele din mediul imediat înconjurător. Vizite, relații de societate. Ce v-a rămas în memorie din existența lor?

— Vizite ziceți dumneavoastră, relații de societate? Sună ciudat dar cât de nepotrivit... Noi nu eram o casă de vizite în anii aceia, '49, '50, '51, '52... Cine să ne viziteze, despre ce vizite ar fi putut să fie vorba? Totuși, câte ceva exista... Lumea, la orice nivel s-ar fi aflat, trăia, spera, urmele războiului încă se vedeau dar conflictul în sine se terminase. Ceva, să zicem invizibil, încă fumega. În România dar nu numai aici, în mod clar o epocă se terminase și se puneau „bazele” alteia. Unii înțelegeau despre ce ar putea fi vorba, alții, cei mai mulți,

nu pricepeau mai nimic. Era multă lume simplă în genul turmelor de oi. În orice caz abdicarea Regelui, expulzarea lui din țară, valurile de arestări ale foștilor fruntași politici și nu numai, prezența tot mai agresivă a noilor organe de ordine în frunte cu milițienii, puterea discreționară a „organelor fără uniforme”, mai exact Securitatea, zisă a poporului, introducerea cenzurii și a altor interdicții, trebuiau să spună ceva, să indice faptul că ne îndreptam spre „ceva”... Era un strat social de oameni de nicio ispravă care fuseseră investiți cu puteri mari și foarte mari. Evident supravegheați din spate, dirijați din umbră. Nu știau bine să scrie și să citească dar puteau „lua de gulere” pe oricine, oriunde, oricând. Îi urau în special pe intelectuali, pe oamenii cu stare. În spatele lor, a întregului mecanism opresiv din țară stătea Rusia lui Stalin. Toate acestea le-am aflat, evident, mai târziu, eu, în acele momente grele, de început a dictaturii, jucându-mă cu trenurile și camioanele grosolane din lemn aduse de Moș Crăciun. Existase-n țară și-o împotrivire contra „noilor transformări” care se realizau aproape exclusiv prin violență. Făceam parte, familia noastră și cei care ne mai frecventau din categoria „împotrivitorilor”, expuși la mari primejdii. Aproape toți credeau în „venirea americanilor” aici. Dar ei n-au venit... Cel care ne trecea pragul cel mai adesea, niciodată chemat, la aproape orice oră, având ca prag superior zece seara, era chiar proprietarul casei în care locuiam. Constantin Curticeanu, zis și Costa, un unchi foarte îndepărtat, pare-se, al lui Silviu Curticeanu, slujitorul de mai târziu al lui Ceaușescu. Călcătura apăsată, mersul greoi al unui om ce depășea „un metăr”, adică 100 de kilograme, i se auzeau de la distanță. Era destul de înalt, cu un „foale” proeminent, puțin nădușit pe față, figură tipică de „chiabur”, de „exploatare” ca să folosim terminologia epocii. În fapt, omul nu asuprise pe nimeni, nu făcuse nimănui nici un rău doar că „tovarășii” îl luaseră la ochi din pricina stării materiale mai bune. Intrau aici

cele două tractoare deja amintite, piese însă vechi ce finalmente „explodaseră” la modul propriu pe câmp, o batoză, arhaică și aceia, doi armăsari negri, puternici, frumoși, bine îngrijiți, o trăsură, o mică măcelărie, așa zisa „cășăpie” și niște suprafețe de pământ. Multe, inclusiv casa în care locuiam le primise moștenire de la părinții săi. După școala elementară încercase să meargă mai departe, prost nu era dar neplăcându-i să învețe a cotit-o spre ceva practic, care renta, școala de măcelari. Știa puțin să cânte și la flaut și-i făcea mare plăcere să se îmbrace în costum național. Călătorise puțin, pe arealul Arad, Craiova, Pitești cu câteva intrări în București. Admira Banatul disprețuind Regatul. Credea în venirea americanilor și nu dădea două parale pe reprezentanții puterii nou instalate. „Doamnă, îi spunea mamei mele, toți is niște orbeți”... având chiar planuri de răz-bunare fizică contra lor. Toate acestea însă nu s-au mai întâmplat. Americanii atât de așteptați n-au mai venit, regimul s-a întărit, nivelul cotelor agricole a crescut până la insuportabil, dispoziții tot mai aspre, samavolnice, dându-l finalmente de pământ. Uneori mă lua cu el la câte-o scurtă plimbare învățându-mă prostii, punându-mă să le repet. În câteva rânduri m-a plimbat cu trăsura trasă de caii aceia puternici, frumoși, Ghidran și Nonius. Ca un gest de sfidare am trecut în plină viteză de mai multe ori prin dreptul „sfatului”, „miliției”, unde, după spusele lui, „cipezării” mureau de ciudă. Într-un final însă totul i-a fost confiscat, el ca reprezentant al unei clase sociale „odioase” trebuind să piară. Eram student când a murit cu vederea pierdută din cauza unui diabet. După Costa vine Ana, soția lui. Foarte vie în memorie. Aproape zilnic, zeci de minute prin bucătăria, camera lor. Făceam acolo ce voiam, cu siguranță, dezordine. Neavând copii Ana se atașase de mine, permițându-mi aproape orice. O însoțeam în grădină, la îndopatul găștelor, asistam cu groază la tăiatul găinilor, cu plăcere la scosul pâinilor mari din cuptor. În

câteva poze atârinate pe pereți o revăd alături de Costa, în Racovița, satul natal, la o rugă, undeva în curtea unei biserici. Porecla de sat era Ana lu' Mâțu. Mama o trata cu respect și bunăvoință amuzându-se mereu de faptul că în timpul unui bombardament mai intens, pentru siguranță s-a băgat sub pat. La un moment dat într-una din camerele casei a locuit Peter Neilist, originar din Recaș, vânzător la cooperativa din Topolovăț. „Neamțul”, cum i se spunea pe la spate, într-o geantă de uz personal, avea slănină afumată adusă de acasă. Când omul era la prăvălie, Ana cu un cuțit în mână ciupea din slănină lui. Mama observând-o i-a atras atenția dar a primit prompt replica: „Lasă-l, doamnă, că nu vege el chiar tot”... Gospodăria, efectiv, o dirija Ana căci Costa era doar cu „fala”, părerile, proiectele și somnul de după amiază. Era mai scundă de statură, figură de țărancă de la șes, ochi inteligenți, vorbă cumpănită. În anii de care vorbesc, '50, '51, '52, ieșea destul de rar din casă, știa că nu e „bine văzută”. Multe trebuie să fi fost în sufletul ei dar liniște, nu. Erau niște oameni hăituiți, cu sfârșitul aproape. Când venea la noi vorbea ceva în șoaptă cu mama după care o ladă mai mare, cu tot felul de lucruri, mai mult haine, era adusă la noi și parcă ascunsă undeva într-un colț. Am înțeles mai târziu că neputându-și achita cotele, care erau extrem de ridicate, acele lucruri ar fi urmat să fie confiscate. Luările cu japca, confiscările, amenzile usturătoare, erau doar unele din mijloacele prin care categoria țăranilor mai înstăriți trebuia să fie lichidată. Prin casa lor, prin mesele oferite de Costa și Ana noilor autorități reprezentate fizic de „Oarba”, activistă de pe lângă Galați, Bălan, originar de undeva de prin Oltenia, Zdrențoiu, tot oltean, cei doi sperau să „plutească” încă o vreme, de fapt, să-și prelungească agonia. Dar n-a fost așa. În curând după mutarea noastră de la ei, an 1953, casa le-a fost pur și simplu luată. S-au mutat infinit mai săraci și bolnavi în domiciliul modest al mamei lui Costa, baba Nuica. Ana i-a

supraviețuit soțului ei cam zece ani. Uitată și oarecum apăsată de mizerie. În răstimpul acesta tatăl meu a mai ajutat-o. Mai avea un singur compagnon de nădejde, pe motanul Traian. Costa și Ana atunci când Stalin la Kremlin, în perioada sa finală făcea ravagii cu medicii, el tratându-se prioritar cu lipitori, îl aveau ca servitor pe Nică. Cât de bine îmi aduc aminte de el! Deși mic de statură și mai degrabă slab, cu mărunțelul lui Adam pronunțat, într-o ținută vestimentară ce-i trăda îndeletnicirile, Nică reușea cu țipete și apostrofări să stăpânească armăsarii negri ai lui Costa, să urce fără prea mari găfălieli saci în pod, să curețe grajdul unde pe un pat dormea, să care gunoii, toamna, la „holdă”, să aranjeze paiele în adevărate grămezi, „jirăzi” altfel zis, în curtea din spate. Mărunt, aparent neânsemnat, în fapt, indispensabil. Nu cred, judecând acum faptele, să fi fost în clar cu războiul, învinșii, învingătorii, și, mai ales, aici ce va urma. Inregistra, atâta tot. Dacă ar fi știut să scrie dincolo de semnătură, să citească de la buchisire spre cursiv, cu „originea sănătoasă” ce-o avea și cu un dram de ticăloșie, ar fi putut ajunge destul de departe. Un gradat în armată, un milițian abuziv gen Marangoci, un activist de Partid cu geantă și dreptul de a controla. Dar Nică nefiind conștient de toate aceste oportunități a rămas până la dispariția lui Costa și Ana un credincios servitor al lor. Ulterior a fost angajat de tatăl meu la noul dispensar ce se construise ca om de serviciu. Aici a avut loc faimosul schimb scurt de replici cu sanitarul cam grosolan Ionel Mureșan. „Nică, tu ai canceru?” i-a zis acesta... „Și ce-i dacă-l am, îi al meu n-ai tu treabă cu asta”. Primul din cei doi a murit totuși I.M. Orizontul geografic al lui Nică nu trecea de Timișoara și Lugoj. Pe planul plăcerilor un pahar, două de țuică era tot ce-și dorea. Uneori, bând mai mult era trimis de Ana să se culce-n paie. Dounea, fuma adică, țigări făcute de el însuși răspândind un miros îngrozitor. Ies aburi fierbinți și acum după mai bine de șaptezeci de ani, din

„zama” de cartofi care constituia baza prânzului lui Nică. Era ușor roșietică, cartofii mari, sorbiturile ample. Farfuria umplută până la refuz pusă direct pe lemnul mesei. Bucăți de pâine și ardei iuți în jur. Toate acestea le priveam de undeva de aproape cu sentimentul că „zama” aceia trebuie să fie ceva minunat. Până la urmă Ana, trecând peste interdicțiile părinților, mi-a dat și mie să mănânc. Chiar era ceva „minunat” mai ales că nesupravegheat, puteam să și sorb aproape ca Nică.

Din umbrele timpului pășește acum în față pentru câteva clipe generalul Ciocan. Slab, firav cu costumul parcă tremurând pe el. Vorbea încet, aproape șoptit, chiar și când dialoga cu tatăl-meu iar de față eram doar eu, în etate, cred, de cel mult patru ani. Era originar din București, cu războiul ajunsese în Rusia, prin zona Odessei, apoi după succesive retrageri și ruperi de front se aciuase în cele din urmă în Topolovăț. Era la curent cu ce va urma imediat după încheierea păcilor. În realitate, până prin '46, '47, vânătoarea, „cu amănuntul”, a „dușmanilor poporului” nu se declanșase încă dar odată cu abdicarea regelui terenul era liber pentru așa ceva. Generalul, ca militar de carieră în exercițiul unui război putea fi acuzat de tot felul de crime. Și cu așa ceva i s-a și dat în cap. Locuia aproape fantomatic într-o cameră aflată „mai în spate” din casa doamnei Hackenberger, croitoreasă de ocazie, văduvă a unui ofițer german căzut pe front. Profita de împrejurarea ce nu avea să fie de lungă durată că „autoritățile”, în continuă schimbare, nu aveau încă un control riguros a tuturor locuitorilor din sat. Singura ieșire, ziua, cu precauții, pășind ca pe ouă, era până la noi unde mai juca șah cu tatăl meu și mai afla câte ceva din ce se petrecea în jur, în lume. Din spusele gazdei sale, generalul își mai părăsea, pe lângă ieșirea la noi, camera în care se exilase. Dar nu ziua, în plină lumină, la vedere, ci la ore foarte târzii, când ceasurile băteau spre miezul nopții. Doar cu un ciomag în

mână, armă de luptă pentru câini, o lua spre gară, o umbră, trecând pe lângă cimitir, un tumult de umbre. Apoi, depășind calea ferată, se îndrepta pe o alee de plop spre podul de lemn de peste Bega. În jur, liniște, nimeni nu spiona prin pânzele de întunec. Ajuns pe pod cu râul curgându-i la picioare, se simțea, poate, undeva în Rusia în somnolența generală a stepei sau într-un loc miraculos, incredibil, unde pacea, liniștea, Dumnezeu își dăduseră întâlnire. Poate, ridicându-și ochii spre cer, încerca să numere cizzeci de stele sau să întrezărească păsări misterioase, care ca și el, stăteau ascunse ziua... Dacă se-nâmpla să fie rece, să plouă, sau să ningă, singuraticul se cufunda într-o manta care, de departe-i dădea un aer de fantomă, de punct mișcător, cu origini incerte. Nu exista chiar nici un risc, ca în astfel de ieșiri să-i poată întâlni pe activiștii de la primărie, pe locotenentul Bombâc sau pe „omniprezentul”, ziua, milițianul Marangoci. Să ajungi să fii liber doar în toiul nopții... Cred că după doi ani de un astfel de trai generalul Ciocan, cum-necum, s-a retras la București. Acolo, filmul libertății lui, repede s-a terminat. A fost arestat și condamnat la șase ani, făcuți în cea mai mare parte la Aiud. Ne mai trecea pragul la ore matinale, oricum, înainte de zece, doamna Biciușcă, soția preotului cu același nume. Sperioasă și ea, agitată, solicitând uneori consultații. Ținea mult la soțul ei, la Papă, temându-se pentru el. „În predici să-i amintești cu funcții, să nu uiți asta”, îi spunea. „Și dacă-i o singură babă în biserică, să-i amintești, pe toți, câți sunt... iar dacă unul e mazilit, lasă-l acolo unde e, să nu cumva să-l amintești”... Lipsa de mișcare, noroaiile o exasperau. Din spatele unor perdele se uita la cei ce se întorceau de la trenuri. O prezență nouă, „o șapcă” surprinzătoare îi ridicau probleme. Fiind învățătoare cânta frumos, desena la fel și când era liniștită povestea cu haz. Spre exemplu, într-o dimineață stătea în fereastră, așa, de dragul statului în fereastră. După un timp vine înspre ea